

BARCELONA 21 MARS 1890

Copia fot. de M. Matroddong

J. Macià i Bonaplata

LA COTILLA VERMELLA

RA 'l sant de la Rita; y l' Antón, com bon marit, va llevarse dematinet y després de córrer una per una totes las botigas del carrer de Fernando, va compareixer á casa, carregat de capsas, capsetas y paquets.

La Rita ja vuyt dias avans li havia dit:

—Antón, ¿t' has mirat 'l calendari?

—No; ¿perqué ho deyas?

—Tu mateix, miratel y veurás d' aquí vuyt dias quinas novetats hi han.

—¡Ah ja ho sé, y ¿qué vols dir ab aixó?

—Vull dir, que l' any passat no vas regalarme rés, eséusante ab que anavan malament 'ls negocis y aquest any t' adverteixo que no 't creuré, y que vull una cotilla.

—Tindrás la cotilla.

—Además m' agradaría tenir unas arracadas que valguessin la pena, un corte de vestit de moda, unas polacas, mocadrets de seda, un tocador de mármol y...

—¡Un revolver de sis tiros!... ¡Sembla mentida!... ¡Tot aixó ho vols per lluhir, per enganyarme potser!... ¡Més ay de tú, si jo ho sabia!... ¡T' arreglaría la cuenta ab un revólver de sis tiros!

—¡Home no t' enfadis! ¡si jo t' estimo! ¡si jo no t' en ganjaré may!

—D' aixó 'm refío, vátua 'l mon dolent... ¡Pobre de tú si m' enganyesis!

—No tingas por... ¡Vaja, un petonet! ¡tèl!... ¿un altre?...

—¡Ah dolentota!...

—Vaja, ¿qué dius? ¿'m regalarás tot lo que t' hi dit?...

—Ja ho veurás...

Lo dia del sant de la Rita, va compareixer donchs l' Antón á mitx dia ab uns quants bultos sota 'l bras,

—¡Ay! ¡Gracias á Deu qu' arribas! Ja comensava á tenir ánsia... ¿Qué portas aquí?... ¡Ensényamho!

—Cálmate... ja ho veurás... ¿Com tens 'l dinar?

—N' hi ha per mitx' hora.

—Bueno donchs, para lo taula y seu que t' aniré ensenyant tot lo que 't porto... Aquí dintre hi ha 'l corte de vestit de seda á la última moda. ¿T' agrada?... ¿sí?... Donchs mira aquí tens un parell d' arracadas molt llampants.

—¿Y las polacas?

—A dintre d' aquesta capsas... ¿Qué 't semblan?...

—Son de molt gust.

—Y que 't vindrán al pelo, m' hi mirat molt ab las modas.

—¿Qué hi há dintre d' aquesta altra capsas?

—Míraho tu mateixa.

—¿Ay, qu' es aixó?

—La cotilla... vermella ab brodats de colors... ¿T' agrada?

—¡Es preciosa!... ¡que t' estimo! M' has endevinat 'l gust... ¡ratolinet meu!... ¿M' estimas?

—¡Molt! pró pensa que 'l dia que m' enganyis, tots aquets regalos 's tornarán sis tiros de revólver...

—¡Sempre ab la mateixa! Ja fas fástich ab tantas desconfiansas. ¡Si m' estimessis tant com jo!...

—¡Tant com tu, t' estimo!

—¡A véureho!

—¡Té!... ¡Té!...

Després d' haver dinat l' Antón va sortir de casa y baixant Rambla avall ab la escopeta al coll y 'l gos al seu costat, embocá pèl carrer de Santa Madrona y pujant montanya de Montjuich amunt, entrá dintre del tiro de colom, la seva diversió favorita. A quarts de sis de la tarde sortí del tiro, dirigintse á la Font del Gat, darrera de la qual hi tenia un trosset de camp ab una petita barraca.

Quan sigué á tiro de fusell de la seva propietat li semblá distingir com si hi hagués gent dins de la barraca y feu anar lo gos á rastrejar endevant.

¿Qui dimontri deurá haberhi? va pensar l' Antón. Es extrany lo que passa.

Quan sigué á trenta passos de la barraca va veurer com surtia precipitadament de dintre, un home jove ab lo vestit tot desabrotxat corrent darrera del gos que portava á la boca arrossegantla per terra una cosa vermellenca... A un xiulet de l' Antón, 'l gos depositá als seus peus, la pressa que portava.

—¡Deu meu! digué l' Antón. ¿Que 's aixó?... ¿Qué 'm passa? ¡Una cotilla vermella ab brodats de colors!... ¿Qui hi há aquí?... ¡Potser es ella?... ¿Qui sab?...

Com si l' hi donés resposta, sentí en aquell moment una veu molt coneguda, que de dintre de la barraca, deya:

—¿Ricardet meu, que no entras?...

L' Antón ab lo cap baix, va estar mirantse la cotilla, una estona. Pensá, no ab un revólver de sis tiros sinó ab la escopeta que portava á la espatlla; la despenjá, va alsá 'l gatillo, posá nous cartutxos, y avansá uns quants passos cap á la barraca; més de sobte, va esclatar ab una riallada formidable... tirá 'l tret en l' ayre; torná á penjarse la escopeta á la espatlla y empenyé decidit la baixada de la montanya, tot murmurant:

—Si, aixó mateix. ¡La pena del Talió! ¡ull per ull, dent per dent, falta per falta!... ¡Veyám si trovaré á la Elvira, aquella planxadora morena!

M. RIUSEC.

LA NOYA COMEDIANTA

SONET

Una noya... ó més clá, ma enamorada,
ab l' intent de tirar per comedianta,
un teatret ha guarnit, ahont m' hi planta
per fer de apuntadó alguna vegada.

Jo apunto, ella declama; 'l que m' enfada
y cap apuntador aixó ho aguanta,
es que tot ensejant, pensa... s' encanta...
y al mitx de la funció queda encallada.

Que 's burli aixís de mí no es pas de creure,
puig m' estima y sovint m' ho ha fet veure
al istil de las damas de tragedia.

Pero encara que vegi que m' estima,
si 'l gust d' apuntar l' obra m' escatima
prench salida y no estich per més comedia.

A. ROSSELL.

¡POBRE COR!

Ab febre que 'm devorava
sens' calmar lo mèu afany,
d' un amor lo desengany
sol en ma estancia plorava.

Consol á Dèu demanava
en mitx de dolor tan cruel;
mès no arrivavan al Cel
'ls sospirs que jó l lensava.

Arrebatat per 'l deliri
y duptant, hasta de Dèu,
de Satán lo poder sèu
vaig cridar en mon auxili...

Tras una onada de foch
y ab sardónica rialleta,
de Satán la silueta
se 'm presentá dintre poch.

No sè si era goig ó espant
lo que al veure 'l vaig senti;
—¡já 'm tens aquí!, me va dí,
col-locantse al mèu devant.

—¿Qu' es lo que de mí tú vols?...
demana, que 't vull content:
—Calma, donchs, lo mèu torment;
necessito 'ls tèus consols,—

Vull sapiguer ¡que aixó 'm mata!
á cambi de un grapat d' or
que s' es fet del pobre cor
que va robarme una ingrata...

Aixugánt son front que súa,
después de una llarga pausa:
—ja sè del tèu mal la causa
diguè remenant la cúa;
ja sè lo que tant t' altera;
¿Sabs qu' n' han fet, papanatas,
del tèu cor?... ¡Per cassar ratas
l' han penjat á una rateral...

R. ALONSO.

SEGUIDILLAS

Jo prou voldria darte
Aquell dols bès
Que desde 'l primer día
Te tinch promés
Pero ¿que vols
Si may la teva mare
Nos deixa sols?

Te planys hermosa nena
Que des que estimas
Tas camas ans tan plenas
S' han tornat primas
¡Vaya unas queixas!
Jo veig que posas panxa
¡Bè es que t' engreixas!

No digas mal dels homes
¿Ho sents Inés?
No diguis que som falsos
Que cert no es.
Quan menos jó
Si vols te farè veurer
Que ho tinch tot bó.

MARANGI.

CANTARS BILINGUES

—i*!—

*Al pié de un altar bendito
me puse á considerar...
¡si tinguès una pesseta
com la podria gastar!*

*Tienes aire de princesa
cintura de catalana
y la conciencia més bruta
que 'l clatell d' un escombriayre*

*Si tuvieres olivares
como tienes fantasía
tindrías lo que no tens
y lo que tens no tendrías.*

*El corazón me robaste
el otro día Dolores
y per més pega á la rambla
varen robarme 'l rellotje.*

*Al bosque todos los días
para flores sé que vas...
y jó casi tots los vespres
vaig al llit sense sopar*

*Llevo marcado en la mente
el nombre de mi adorada...
y marcat duch en la esquena
de son pare un cop de vara.*

*No m' espantan las centellas
ni me hacen miedo las bombas.
lo que 'm fá més pòr de tot
es lo genit de las sogras*

*Quién podrá decirte á tí
que no te amo hechicera
sent com son tos cabells d' or
y sent com son tas dents perlas.*

D. BARTRINA.

HISTÓRICH

—*—

Un dia mirant l' estátua
del monument á Colon,
lo balandreig de las onas,
lo moviment del carbó,
y la calma, estoica extranya
d' un estars de pecadors
¡varen pescarme 'l rellotje
com passa á tots los badochs.

R. O. L.

LOS NOYS

—i*!—

A un xicotet lo sèu pare
sols perquè un ral li hagué pres,
donantli alguns cops de vara
va dirli fent mala cara
que ¡may al mon no hi tornès!

En cambi un de més ditxòs
fill de l' alta aristocràcia
no en va pendre un, sino dos
y el sèu pare poderos
¡li va celebrá la gracial!

Y mentras l' un somicava
ab justicia castigat;
l' altra content se 'n anava
y ab los dos rals es comprava
un tortell tot ensucrat.

Resultat de la sentència
va ser al fi que al noy pobre
avuy riquesa li sobre
y al que era rich tè ara á sobre
tot lo pes de la indigencia.

ANTONET DEL CORRALL.

~~*~*~*~*~*~*~*~*

* * *

Dugas nenas
sense penas,
d' amor plenas
m' han contat
qu' abdòs ploran
puig m' anyoran;
puig m' adoran
de vritat.

Jo 'm capfico
perque un mico
no m' esplico
ni 'ls vull dar;
Jo pateixo
¡m' ho coneixo!
decideixo
contestar:

«Si tú, Estrella,
»ets mes bella
»que la estrella
»del matí;

»Ets tú, Rosa,
»mès hermosa
»que la rosa.
»del jardí.

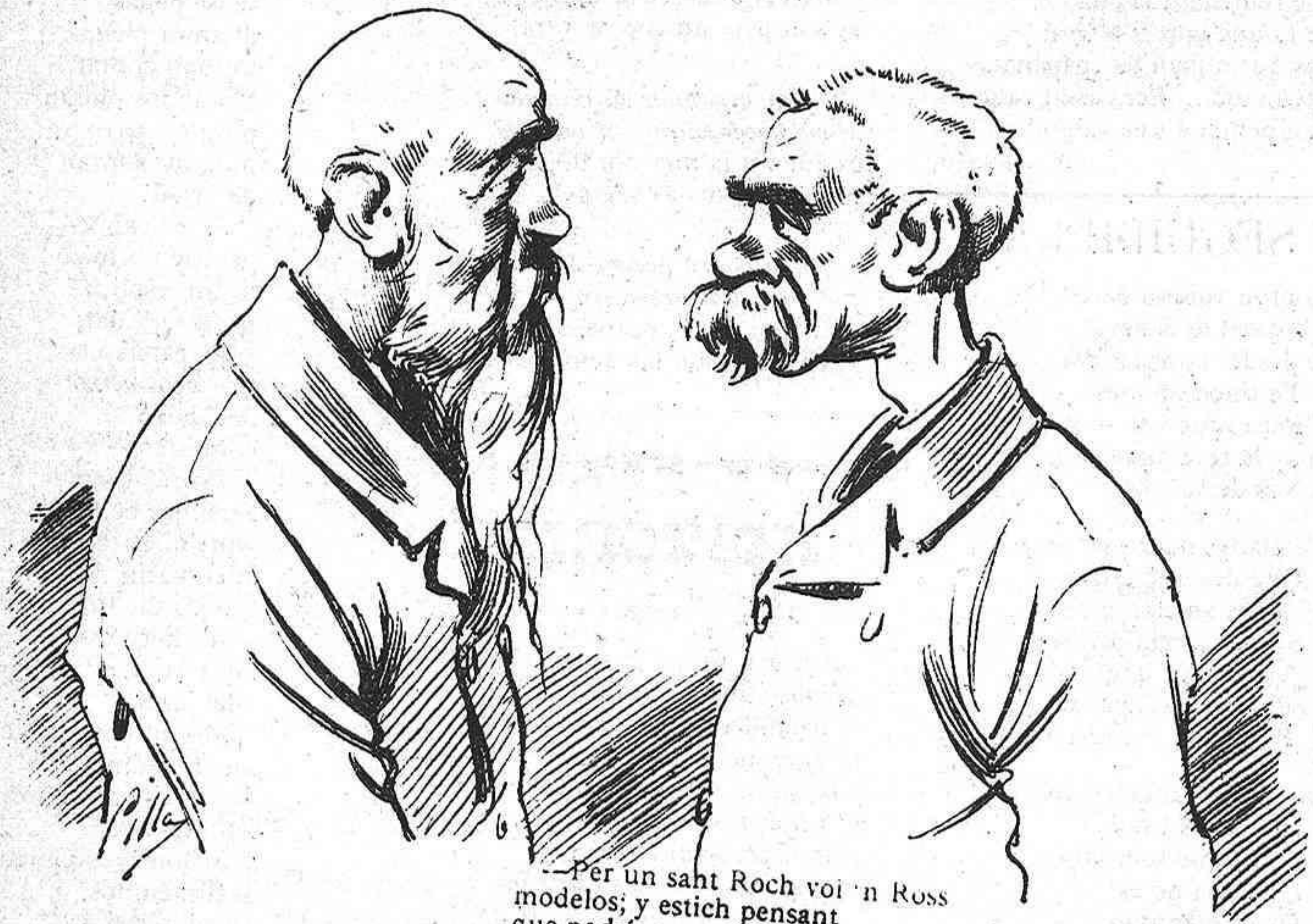
»Jo m' aprimo,
»jo us estimo,
»jo us tinch mimo
»á totas dos.

»¡Donchs volguemnos,
»estimemnos,
»y adoremnos
»al engrós!»

M. E. FORTUNY.

O jo soch un gros cap d'asa
ó estich veyent la de casa.

—Per un sant Roch voi 'n Ross
modelos; y estich pensant
que podríam servi 'ls dós:
Jo podria fer de sant,
y vosté...
—Just!... jo de gòs!

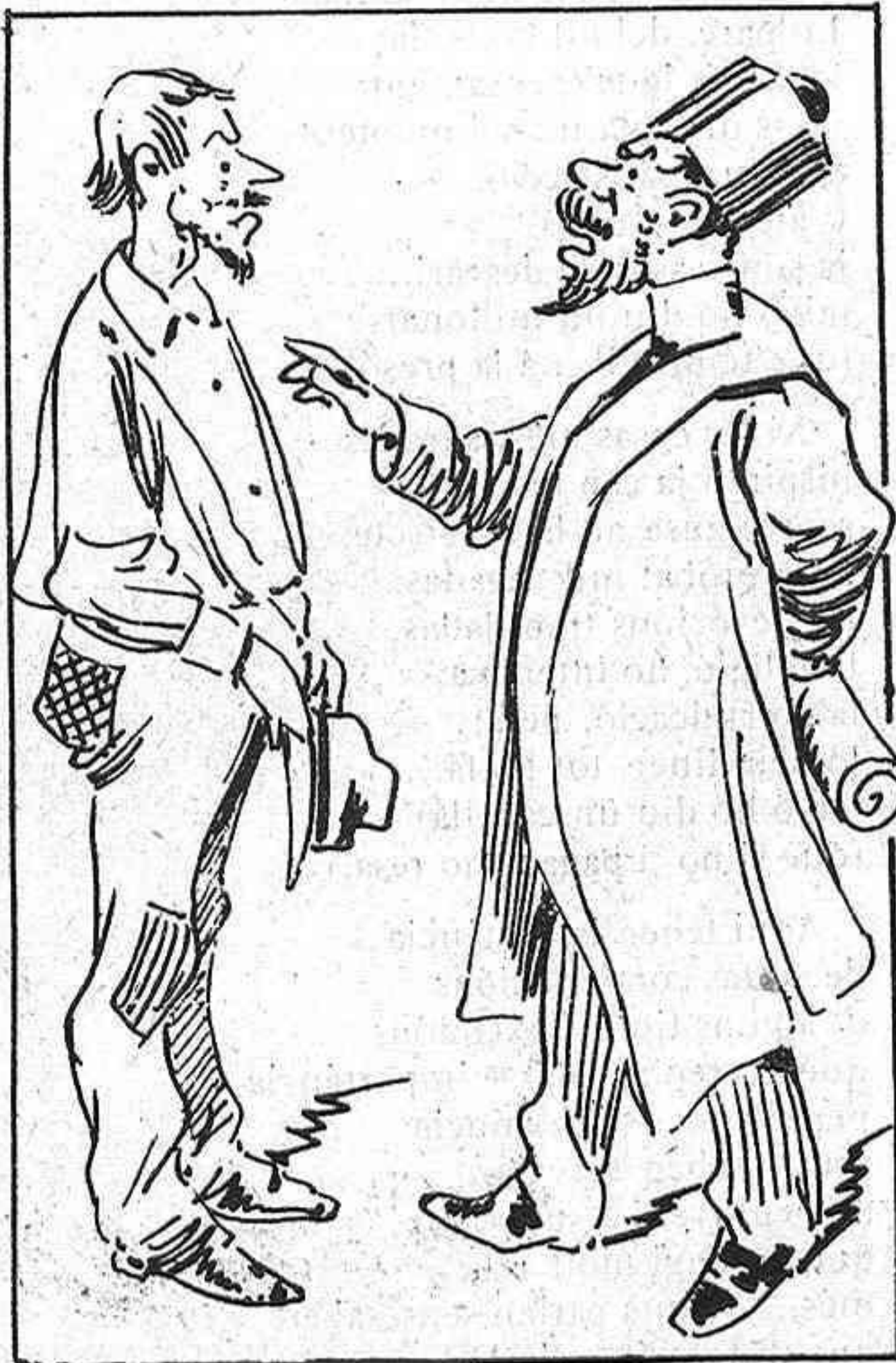
PLETS... GUANYATS

No tinga por; lo plet está guanyat per si sol.

Havém perdut perque vosté no va se explicit ab mi, pero ara en la Audiencia es peix al cove.

Be... veurá. Aquí tot son influencias; per xó havem perdut. En lo Suprem ja será altra cosa. Alló de que los magistrats compran, son bolas.

Rés; la política ens ha xafat. Pero no tinga por que 'l dia que vegi á 'n Sagasta n' hi haig de dir quatre de frescas.

QUARESMA

La Quaresma en opinió d' alguns escriptors sagrats, va ser instituida per los primers apóstols.

La tradició nos diu que ho va ser per los primitius cristians, quins, á fi d' imitar en lo possible á son Mestre, váren imposarse la obligació de jejunar quaranta dias; los mateixos qu' aquell va jejunar en lo desert, escullint pera ferho, la época en que tingué lloch lo sanguinós conflicte del Gòlgota.

Los primers observadors del dejuni lo observavan ab tal rigor que solsament feyan un ápat á posta de Sol; y durant aquest menjar que nomenavan *Apape*, estava prohibit lo riurer, com també usar perfums, ni mostrar alegria de cap mena.

Los antichs monjos llatins observavan tres quaresmas: la que precedeix á Pasqua; la de Sant Joan y la de Nadal.

Las primeras innovacions introduhidas en las prácticas quaresmals provenen del Concili de Toledo en 653, disposant entre altres acorts que 'l que menjès carn durant los dias de Quaresma, no pogués pendrer la comunió per Pasqua, esceptuánt los malalts y encara obtenint la vénia dels bisbes.

Carlo Magno en una de sas *Capitulars* fetxada en 789 va imposar pena de mort al que menjès carn durant la quaresma.

En Polonia s' arrencavan las dents al qu' hagués faltat á dit precepte.

S' conta que en los últims anys de la Revolució francesa, los parisiens, durant la Quaresma, rostian arangadas á las portas del carrer perque la policia encarregada de vigilar als infractors, no s' aperceivessin del olor de la carn que guisavan en l' interior de sas viviendas.

Per causa de la prohibició de menjar ous durant la quaresma, hi havia la costum de benehirlos, lo dissapte sant, y regalarlos lo día de Pasqua als amichs y parents; provenint d' aquesta costum, la actual de regalar las monas d' ous en aytal diada.

Durant molt temps va haverhi á Fransa lo costum de presentar al rey, lo día de Pasqua, després de la missa major, grans *ramilletes* d' ous que lo monarca repartia entro la noblesa y alts dignataris de la Còrt.

Alguns pobles del Nort váren usar durant la Quaresma la grassa de vaca y tocino á falta d' oli, autorisats per la Santa Sede, en cambi de donacions fetas á l' iglesia, sent aixó l' origen de las butllas nomenadas de la Santa Crusada.

En lo passat segle foren disminuïts per lo Sant Pare los dias de abstinencia y Pío V va extendrer en Aragó y Navarra lo privilegi que tenian los castellans de menjar carn los dissaptes en commemoració de la victoria de las Navas de Tolosa.

Més tart lo mateix Pontífice va permetrer menjar tota classe de carn en tots los dias de quaresma exceptió feta de los divendres, dimecres de Cendra y los quatre últims de la Setmana Santa.

Avans era prohibit durant la Quaresma tota classe de balls y funcions de teatro, olvidantse avuy aquesta regla hasta l' extrèm de que, exceptuant lo dijous y divendres sant, no 's nota cap diferencia ab las demés épocas de l' any.

PEPET DEL HORT.

¡QUANTS N' HI HA!

Si pogués arreglá 'l mon,
¡quinas milloras faría!
moltas cosas cambiaría
de la manera que son;
rés de passar cap trastorn
per podé ó no poder ser;
no existiría 'l diner;
treballar? molts pochs moments...
aquets son los pensaments
d' un que no tè rés que fer.

Si tothom pensès com jo,
no passaría 'l que passa;
avuy l' amistat embrassa
tot ho cega l' ambició,
de rés se té compassió;
tothom fá 'l que l' hi convé:
no es possible que aném bè
mentras falti la moral...
pus el que 's creu més formal
d' enganyar es lo primé.

Lo mon está ben perdut;
de quin modo 'ns hem tornat!
¡ay pobreta societat!
com te san jugá á puput,
aquets quants que han sapigut
ó 'ls ha tocat la xaripa
d' enredarte... fins la tripa
ab sos pagos tan eterns...
(aquest critica als governs)
(y es lo primer que s' hi atipa.)

¿Hi ha més desvergonyiment
que 'l que regna avuy al día?
Lo pare, del fill no 's fía;
lo fill, fa igual pensament;
no 's disfruta un sol moment
de pau y satisfacció;
l' alegría y unió
ja son cassos de desvari...
(aixó ho diu un millonari)
(que té un fill... á la presó!)

Ni las cosas més sagradas
inspiran ja cap respecte;
sense causa no hi ha efecte,
es ja probat mil vegadas;
las devocións trepitjadas;
la religió, no interessa;
la mortificació, pesa;
lo deu diner, tot ho fá...
(aixó ho diu un capellá)
(que si no 'l pagan, no resa.)

Aqui tenen la sustancia
de certas conversacions
d' alguns tipos fatxendóns
que 's creuen darse importancia,
per ells tot es ignorancia;
tot ho saben arreglar;
(no vull vení á suposar
que tot vagi molt rebé),
més... quants parlan sens saber
que 'ls tocaría callar!

DOLORS RIERA.

MEMORIAS D' UN BOLERO

CAPITUL XII.

Acaba la correspondencia explicant un *verídich* pas de comedia.

22 Maig 1883.

Leonor, amiga, aburrida estich d' aquest mon, estrany no ho trobis, del desengany he rebut cruel ferida:

pensava qu' era mentida lo que diuhen de l' amor que fins pot donar la mort, y ara veig qu' es gran vritat, puig tot *jugant* ha deixat fet engrunas lo meu cor.

Jo que plena de cinisme de los homes me burlava y son capritxo explotava portantlos á un cataclisme; jo qu' ab indiferentisme de qui encara 'm persegueix so vist fondre diné y greix: avuy la sort me castiga puig á recordar m' obliga á qui menos s' ho mereix.

Es lo tal un Don Fabián... noble, poderós y rich...

(l' apellido no te 'l dich, ja 'l sabrás mes endevant) pródich, alegre y galán, feya temps que 'm voltejava y quan menos m' ho pensava tant y tant me va tentar qu' ¡ay trista! li vaig donar, mes de lo que 'm demanava!

Satisfes carnal passió ell tant sols de mi volia... mes jo que d' amor glatía l' estimava de debó, cruenta y amarga lliadó me ha donat l' experiéncia! Ja que sempre en l' existencia la conciencia hi tingut muda, me miro trista y vensuda per escoltá á la conciencia.

Olvidant que 'l meu paper en la *comedia del mon* no 'm permet cenyir lo front ab las flors del taronger:

de vestal volía fer sent filla impúdica d' Eva, mes ¡ay! per desditja meva vaig compendre als quatre dias que 'n de lloch ser un *Macias* era Don Fabián un... *séba*.

No sols *séba*... *seballot* y encara *grillat*. ¡Quan penso que si 'm descuido m' hi llenso olvidant lo ball y tot! Malaheixo 'l primer mot que va sortir de ma boca per parlá ab semblant tanoca que á lo bon gust atropella, menys-preant la tendre *aucella* per divertir-se ab la *lloca*.

Escolta lo que passá... Ja veurás quina camorra... Várem anar á una Torre éll, la mare y jo á brená; un cop nos vam atipá de pollastres y bon ví, per distreurem vaig sorti al jardí á veurer las flors, qu' aquell que somnia amors, sempre l' atrau un jardí.

Cansada ja del oreig de clavells y llesamins me vaig dirigir á dins d' un saló, y ¿qué 's lo que veig? En lo mes *festiu torneig intim*, no acabat encara, la meva vista repara (bè pots creurer lo que 't conto) ¡á Don Fabián fet un.. tonto als peus de la meva mare!

Al veurerls quedí de gél... no sé 'l que passá per mí, que en lo fons del cor sentí abocarhi un mar de fé!; ells dissimulant l' anhel que tenían d' esbravarse, tot seguit van separarse, y jo, per no armar baralla, vaig esclatá ab una rialla. difícil de compararse.

—¿Y ara... qué tens? ¿de qué rius? va dir la mare, m' enfadan tas bromas...—Es que m' agradan l' *amor* y 'ls *punts*.... suspensius. —No entench aixó perque ho dius, —Jo tampoch. ¡Estigui bonal aprofiti be l' estona senyor Don Ré... no sigui asa... Y surtint d' aquella casa me 'n vaig torná á Barcelona.

L' endemá de bon matí la mare 'm vingué á trucá... jo vareig pensar—¡ja vá! espèrat que 't vinga á obrir! També Don Fabián va vení, pero jo de rábia morta, no 'ls hi vaig obrir la porta, y aixís es, Leonor, que ara á Don Fabián y á la mare lo diable se 'ls emporta.

Aixó es lo que ha succehit y estich tant desesperada y dels *catalans* cansada que 'm veurás prompte á Madrit; moltes vegadas t' ho he dit, pero ara es la fatlera mes forta y mes verdadera; vull fugir d' aquest *país*; mira si 'm trovas un pís barato

HORTENSIA CIRERA.

POSTDATA. ¿Sabs en Pujol? cansat de las bailarinas va marxar á Filipinas; si m' hi engresco, ¡quin bunyol! Dirás, ¿per qué? ben senzill; me creya diner tenia, y era un tronat que venia gorras de pell de cunill.

No 't dich rés quinas camorras, hagueram armat, ¡cá, cá!... pel meu carácter no fá un home que viu de gorras.

JOSEPH M.ª CODOLOSA.
Continuará.

QUENTOS

Un sócio no pot pagar al amo de la casa dos anys que li dén de lloguer.

—Perque végi que soch generós li diu l' amo, que ho veu mitx perdut, olvidaré la mitat de lo que 'm deu.

—No vuy ser menos que vosté, contesta l' altre, jo olvido l' altra mitat.

En una dispesa:

—Patrona quant val un quintá de patatas?

—Un duro.

—Y una perdú?

—Vuit rals

—Donchs perquè vegi que vull qu' economisi, demá per esmorsá en lloch de patatas, donguim una perdú.

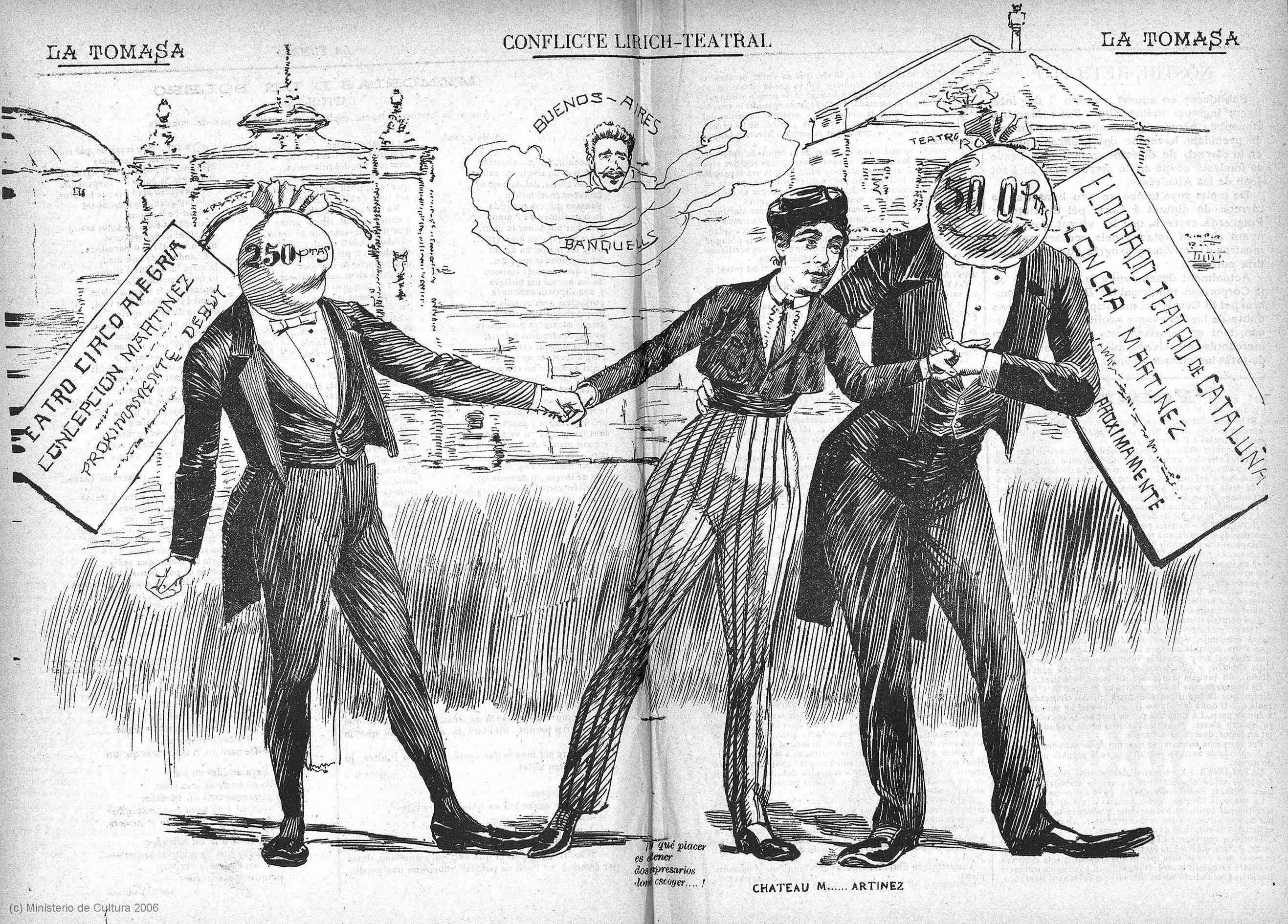
EPIGRAMAS

Veyent perdut pel carrer á un baylet, en Claramunt,
—¿Hont tens los pares?—digué.
Y 'l xicot li respongué:
—De pare no 'n tinch més qu' un.

Feya estellas en Joan pèls fochs de la seva festa;
y al preguntarli un *barbián*:
—¿Qué hace usted con tanto afán?
Respongué: *San Juan* s' acuesta.

Solen dí á n' en Salvador:
—Tú ray que 'ls guanyas sentat!—
Y aquesta es la veritat,
perque es ataconador.

ABEN-YASUNG.

TEATRO CIRCO ALEGRIA
 CONCEPCION MARTINEZ
 PROXIMAMENTE DEBUT

250 Ptas

BUENOS-AIRES

BANQUELS

TEATRO

EL DORADO-TEATRO DE CATALUÑA
 CONCHA MARTINEZ
 PROXIMAMENTE

500 Ptas

¿Qué placer
 es tener
 dos empresarios
 como escoger....!

CHATEAU M..... ARTINEZ

NOSTRE RETRATO

Publiquém en aquest número '1 del intelligent inginyer industrial D. Félix Maciá y Bonaplata, personalitat notabilíssima y modelo de probidats, haventne dat gráficas mostrats en lo càrrech de director gerent que desde sa fundació ocupa en lo ferro-carril de Sant Joan de las Abadessas.

De molts anys també se veu honrat ab lo càrrech de diputat á Corts pèl districte de Puigcerdá, càrrech, que ha vingut desempenyant ab gran aplauso dels cerdans per las mostrats d'activitat y progrès que ha dat en dita comarca.

Actualment desempenya la presidencia en la Corporació municipal de Barcelona, nomenat per lo Consistori municipal, ab honor sens dubte de las rellevants qualitats que l'adornan, tant en coneixements hisendistas com mercantils, mereixent ademés las simpatías de totas las classes socials.

Teatros

ROMEA.—Seguixen en aquest teatro ab éxit creixent las representacions del drama sacro: *Judas* que proporciona grans entradas á l'empresa.

Lo pròxim dilluns tindrà lloch lo benefici de don Ramón Valls ab l'estreno del drama castellá en tres actes del reputat escriptor D. P. Renom y Riera titolat: *De eslabon en eslabon* y del que 'n tenim magníficas referencias. Com á fi de festa se posará en escena la comedia del malhaurat Capmany, *Tres y la Maria sola*.

Lo beneficiat dedica la funció á D. Enrich Martí.

Li augurém un plé de debó.

NOVEDATS.—Satisfet pot quedar lo senyor Andó de las mostrats de simpatía que rebé de nostre públich en la nit del dissapte últim ab motiu de darse la seva *serata d'honore*. Se representá *Il padrone della ferriere*, obra que serví per demostrar en lo senyor Andó condicions molt notables de verdader artista dramátich, lluhintse particularment en lo segon y quart acte.

La senyora Duse ab tot y no ser una de las obras que prestan per brillarhi una actriu, en lo tercer y quart acte tingué moments sublimes.

Los demás artistas arodoniren lo bon conjunt.

Antonia y Cleopatra tragedia de Shakespeare que 's representá diumenje, acabá d'acreditar lo dictat de eminencia que s'ha captat la senyora Duse. Verdaderament la actriu que ab igual art y maestría interpreta *Pamela*, *La signora della Camelia*, y *Cleopatra*, obras las tres de género tant distint, ab justicia te alcansat dit honorable titol.

Es impossible dir la escena en que estigué mes bé, sols dirém que la orgullosa Cleopatra quedá vivificada ab lo reals que li doná la senyora Duse. Molt bé lo senyor Andó y demás parts. La Empresa per sa part no ha escatimat gasto de cap classe, presentant la obra ab la eleguda propietat en trajos, decoracions y atrés.

Per avuy está anunciat lo benefici de la senyora Duse ab la *Fernanda* de Sardou. Sabém que se li prepara una ovació de punta.

CATALUNYA.—Lo benefici del mestre director senyor López se veje frequentat per numerosa concurrència, siguent objecte de valiosos regalos de la Empresa y amichs.

La sintonía original del beneficiat y la *Tutti in maschera* serviren per aquilatar los dots que posseheix lo senyor Lopez de bon director y excelent compositor. Ab molta justicia se demaná la repetició d'abdós pessas.

També se representá *El gorro frigio* lluhintse tots los artistas; s'estrená *El club de los feos* que resultá, *feo el club*, pero encar més fea la obra, per lo que creyém, que la empresa no voldrá arreglarli la cara. Dongué lloch á tan extraordinaria funció una refundició del bonich sainete del senyor Barranco,

titulat: *Los martes de las de Gomez* que en vritat, no alabem al autor lo gust en sa refundició. Tot lo que la obra original té de festiva y xispejant, la refundició té de pesada y bunyol, propia sols per inocentada. Ab tot se feren aplaudir lo senyor Manso que imitá á la perfecció lo modo de declamar del eminent actor espanyol senyor Vico, y lo duo de 'ls parayguas cantat ab molta gracia per la senyora Alverá y senyor Palmada.

Diumenje tingué lloch lo debut de la reputada tiple cómica senyora Martínez ab una entradassa pocas vegadas vista. Se dongué á compendrer lo deliri ab que era esperada despres de la brillant campanya que feu l'estiu passat en lo Retiro y á continuació del ruidós fet ocorregut ab las dos empresas que l'havian contractat en nostra capital.

La obra *escullida* fou *Caramelo* en que la senyora Martínez, dongué mostrats de ser actualment la primera flamenca.

Al presentarse en escena fou saludada ab un calurós aplauso que se repetí en tots quants números musicals prengué part. Si li feu repetí per tres cops unas preciosas sevillanas cantadas *por todo lo alto* y ab irrepotxable gracia.

A jutjar per l'éxit creyém que la Empresa ha trovat la verdadera pedra filosofal.

GAYARRÉ.—La ópera *Gli Ugonotti* obtingué en conjunt un satisfactori éxit.

La senyora Ferreti, á pesar de no ser de sas facultats la part de Valentina, ne sorti airosissima obtenint justos aplausos en lo duo ab Marcelo del tercer acte y duo final de la ópera. Lo senyor Tromben que per primera vegada executava lo Raoul, estigué molt bé en lo *racconto*, no desmellorant lo resto de la ópera.

Lo baix senyor Villani ab lo important personatge de Marcelo, s'acreditá de ser un consumat artista sent molt aplaudit en lo *Pif paf* y duo ab Valentina. Los demás artistas bé.

La orquesta y coros dirigits ab l'acert acostumat del mestre senyor Subeyas Bach que també fou cridat ab insistencia al finalisar los actes segon y quart.

Lo tenor senyor Bertran s'ha encarregat de la part de don José en la ópera *Carmen* obtenint ab tal cambi una execusió encar més acabada, pus ja es sabut que dit artista la canta ab molta perfecció y carinyo.

Se prepara per lo dissapte lo benefici de la simpática artista senyora Ferreti ab: *Il barbiere di Siviglia*. Las mol'as simpatía que ha sabut captarse, son auguri d'un plé.

TIVOLI.—*Carmen* per lo quadro de ópera y *Los sobrinos* per lo de sarzuela han fet lo gasto de la setmana ab gran aplauso pels artistas y benefici per l'empresari.

Dilluns tingué lloch lo benefici del coro de senyoras ab *Los sobrinos* y ademés cantaren las beneficiadas la preciosa polka *Champagne*, arreglada ab lletra espanyola per lo festiu escritor senyor Coll y Britapaja.

Obtingueren numerosa concurrència á pesar del dia intempestuós que 's presentá.

CIRCO ALEGRIA.—La reinauguració tingué lloch dissapte passat com diguerem, ab lo debut de la tiple cómica senyora Dorinda Rodríguez. Se posá en escena la antiga sarzuela *Llamada y tropa* que poch prestá per lluhir son talent. A continuació se representá *La colegiala* en la que feu gala de sa bonica veu, escola y verdader domini en la escena, sent frequenment interrompuda pels aplausos de la numerosa concurrència vejentse ademés molt ben secundada pels artistas de la companyia.

Al apreciable actor senyor Buxens, 'ns permeterém recordarli que ja no fa drama, pus sempre sos papers resultan forsats, á causa del color dramátich que hi dona.

També s'ha representat *El barberillo de Lavapiés*, que lo grá recordar los bons temps de la sarzuela ab lo desempenyo donat per la Sra. Rodríguez y senyor Tormo (M.) en los personatjes de *Paloma* y *Lamparilla* respectivament.

La senyora Sandra ab una *mojestia* gens escrupulosa se encarregá del personatge Marquesita pero que no comprenem sigui inferior á sa categoria. Ab tot, hi estigué sols regular.

Sembla que la empresa havia contractat á la senyora Martínez pero á causa de haber també acceptat contracta en altre teatro, s'hagut de quedá ab la ridiculés devant del públich de no possehirla per lo que tenim entés portará l'assumpto als tribunals.

CALVO-VICO.—Lo tant aplaudit actor senyor Riutort ha sigut contractat per posarse al frente de la companyia, refors que creyém veurán ab gust sos molts admiradors.

Per son debut que debía tenir lloch ahir dimecres estava anunciat *El zapatero y el rey*, y lo pròxim diumenje se representará *La Passió*, encarregantse dit apreciable actor del *Jesús*.

Augurém á la Empresa algunas excomunións y bastants plens.

UN CÒMIC RETIRAT.

POBRES NOUS

—No diu que dónan aquí?
 —Ay, ay... No es lo mestre dels noys?
 —Dispensi, m' he equivocat de pis; no ho diga á ningú que 'm perjudicaria.

—Una gracia de...
 —Pau...
 —Ni t' havia conegut; vuy sopá á las déu.
 —Vina abiat.
 —'M falta fer la Rambla y carrer de Fernando.

—Qu' heu pescat avuy?
 —Quatre pelas de dos préstamos.
 —Jò dugas d' un sablasso.
 —Jo sort que soparé á cá la xicota...

Campanadas

La redacció de LA TOMASA s'associa al dolor inmens que afligeix á nostra digníssima primera autoritat municipal D. Félix Maciá y Bonaplata per la irreparable pèrdua que sofrí en la matíada del dimars últim ab la mort de la sua filla D.ª Carme, de edat 20 anys, víctima d'una terrible pulmonia.

E. P. D.

En vista de que l'Ensanxe está convertit en una kàbila s'ha augmentat lo número de guardias pera garantir en lo possible la seguretat als que han de transitar per *aquella part d'Àfrica*.

Felicitém á la companyia dramática Calvo per lo nou éxit obtingut en lo teatro Espanyol de Madrid ab lo drama del senyor Calvo y Revilla (germà dels actors Calvo), titulat: *El Crédito del vicio*.

Si, vaja, es alló que digué lo senyor Vico: *El teatro español es muerto*, y ab lo poch temps que don Ricardo Calvo está al frente de la companyia, han estrenat 6 dramas originals ab notable éxit.

S'prepara á Madrid una junta d'autors dramátichs per aumentar la cuota de la propietat literaria en los teatros de provincias, pus diuen aquells, y ab rahó, que mentras hi ha actors que guanyan grans sous, los pobres autors guanyan una miseria.

Aixó ja ho trovo bè; pero s'ha de tenir en compte que entre los sous dels actors y los drets dels autors no s'quedi l'empresari en camisa.

S'ha d'anar á pams.

Lo distingit abogat y popular autor dramátich D. Joseph M.ª Arnau ha suferit lo gran dolor de perdre á son únich fill quan contava sols dinou anys d'edat.

Rebi lo nostre amich lo més sentit pésam d'aquesta Redacció que s'associa de cor á la seva pena.

Sembla que s'han separat de la redacció y administració de interesos teatrals, *La Unión Artística* nostres apreciables companys senyors Delmas y Espejo.

Ab tal motiu tractan de fundar una nova revista teatral ab lo gráfich titulat *El artista* sortint á llum á primers del mes entrant habent fundat ademés una nova agencia teatral quals oficinas qu'dan instaladas en lo carrer de Dou, número 11, entressol.

Llegim en un periódich que á Vitoria per poch enterran viu á un nen.

No han tret pas la noticia de *La Publicidad*?

Es que per' xó...

El Diluvio ab tota la formalitat periodística diu en l'edició del matí del dimars que 'l tinent d'arcalde Sr. Banyolas ab motiu del seu sant fou obsequiat ab una serenata á la vigilia, y després afirma que la serenata degué suspenders á causa del temps.

¡Y tot aixó en diferents gacetillas y en la mateixa crónica!

Nada, nada; una distracció dels caixistas... ¿oy camarada?

La infanta D.ª Eularia ha desocupat (sempre m'ha fet gracia aquesta paraula) una nena morta.

Una infanta méns.

Ho sento.

Se diu que á Gracia hi ha hagut marejada ab motiu de la destitució á *raja tabla* del Sr. Secretari, per l'arcalde Sr. Rosich.

Que no hi ha cap Escuder allí?

Vinga notari y reposició... Lo fer riurer sempre diverteix al públich.

A Málaga va morir en lo seu llit de núvis un mestre á qui la seva dona cridava lo dematí porque s'llevès

Apa, gran!... Aixó si que va ser passar d'una gloriá á l'altra.

Hi ha gent qu' hasta á l'hora de morir están de sort.

Rés... planetas.

S'assegura qu'Inglaterra ha modificat la seva actitud respecte á Portugal, acceptant la discussió dels drets d'una y altra nació sobre 'ls territoris d'Àfrica.

Lo que várem dir nosaltres... Ja veurán com tornarán á estar per partirse un pinyó.

Y aquí que vagin enviant mostres...

Ja contarán los *pididus!*...

L'Emperador d'Àlemania diu que no pot conciliar lo sòn y son inútils tots los remeys que pren pera lograrho.

Aixó ray... Que 's vengui 'l llit.

Jo trovo que per 'l que no te son n' hi ha un de gran de remey; y que no falla.

No dormir... Ja está curat!

Diu *La Publicidad* que la banda del vapor *Buenos Aires* va saludar á la familia del comte de Paris en sa arribada á Cádiz.

Qu'una banda de vapor
saludi... ja ho trovém bè;
pero ha de dir si va sè
la de babor ó estribor.

Aquest hivern fa com los gossos xatos; no vol deixar anar la presa.

Estém en primavera y los vents y plujas nos tenen sitiats y encara de quan en quan, las pulmonias arreglan alguns comptes.

Ja farém prou los que 'ns escaparém.

La decoració del pretori en lo drama *Judas* es digne de ser vista del públich.

No pot darse rés més típich ni més magestuós.

Lo Sr. Soler y Roviroza ha demostrat una vegada més lo seu talent com á pintor escenógrafo.

Rebi dit artista y l'empresa de Romea que tant s'afana per complaure á sos constants favoreixedors, los plácemes de LA TOMASA.

Ratlla ja en lo escandalós los continuos robos que tenen lloch en la vehina població de Sant Martí de Provencals.

No deu pas ser porque hi hagi falta de vigilancia... ey, á lo menos ho creyém aixís.

Alló ja pren carís de *Sierra Morena*.

Lo bello sexo del teatro de Catalunya per sos apellidos sembla una companyia de carabiners, pus hi figuran: Martínez, Alvarez, Perez, Muñoz, Lopez y Sanchez.

Per completar degudament lo repertori, no més hi faltan la Gutierrez y la Quiñones.

Ab motiu de haver equivocat *El Noticiero Universal* lo número dels milers de la primera sort de la Lotería, un mestre que va creure haver tret, diu que va arribar á casa seva tirant per la finestra los trastos, robas y demás, deixant net lo pis.

Al dia següent al veurer que lo 6 havia de ser un 5, no sabent ab qué esbravarse, va dar una pallissa á la seva dona qu' havia comprat lo diari de la nit.

Respecte á la mort del conegut torero catalá D. Joaquím Artau, circulan diversas versions de las que no 'ns atrevim á fernosen eco.

No sentim ganas de que després ens fassin cantar la palinodia com á certs diaris sérios.

Si vols dir sérios...

Lo empresari de teatros don Guillerme Cereceda ha arrendat per la temporada de primavera lo bonich teatro del Tivoli, portant sa numerosa companyia de sarzuela.

Debutara probablement lo 5 d' Abril pròxim ab l'estreno de la nova opereta: *El alcalde de Strasberg*.

Ademés promet estrenar la sarzuela d'espectacle *La Virgen del mar* ab decorat completament nou degut als reputats escenógrafos senyors Soler y Roviroza, Carreras, Cha y Vilomara, reproduhint ademés *La Bruja* que tant éxit obtingué la temporada d'estiu passada

CRIDAS

Qualsevol y qualsevulga qu' hagi trovat un vapor que li deyan *Conde de Vilana*, que va ferse á la vela fa mesos del port de Barcelona ab rumbo á las Américas del Sur, se li regalará de trovas lo que quedi de las instalacions que portava.

NOTICIAS MARITIMAS

Lo bergantí *Claret* va abordar en alta mar al navío de tres ponts *Manolo* deixantlo fet una llástima.

Es vritat que va comensar aquest tirantli algún proyectil, pero lo pailebot li va contestar ab una andanada de babor, y orsant á la banda va descarregarli la d' estribor ab la corresponent fusellería que com á pluja menuda tirava las balas desde las cofas del bergantí á la cuberta del colòs.

Veurém quan se refassi lo navío, qué farà.
Ja ho notificarém desd' aquesta Comandancia.

De Buenos Aires en 20 dias la *vòluble* corbeta *Concha Martínez*, ab *Chateaux Margueaux* per compta propia.

Aquest preciós barco sembla que va vendrer son cargament á dos diferents comerciants.

De moment va abordar la cuberta molta gent d' armas ab lo seu xiulet corresponent cada un pero la tripulació lo va tirar al aygua.

Lo Comandant de marina á la quenta va mostrarse partidari del barco.

Com ja vam profetisar lo bastiment *Eco de la semana* ha naufragat frente á cá 'n Túnis.

Lo pailebot *Nuevo Intermedio* ha embarcat los restos del barco naufragat.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figur n ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre Cartulina deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género Sr. Punts suspensius, una escullida colecció en la que hi constan, entre altres las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, Y. Llorens, D. Perlá, C. Martínez, L. Fons de Calvera, A. Vico, T. Edison, Y. Peral, J. Gayerre, F. Uctam, E. Laban, E. Planas, M. Matorrodona, J. García Parreño, F. Soler, T. Bonaplata, B. Galofre, F. Urgellés, A. Soler, H. Goula, T. Baró, Amadeo, F. Fuentes, M. Gambardella, Leonardi, D. García, Ll. Campos, Ll. Albert, A. Rossi, E. Duse, F. Maciá, etc.

Telegramas

La Publicidad 13, 8 matí.

«BIOGRAFÍA DUSE.—Sería un estudio curioso el de la influencia de los ferrocarriles en el teatro. Quien lo emprendiese encontraría ens:guida que la extensión de las vías férreas en un países directamente proporcional á la movilidad de las compañías y el número de *estrellas*: cantantes, bailarinas y actrices. Los Estados Unidos al frente, Inglaterra luego. Notaría también que imponiéndose la *estrella*, rodeada de medianías, ha debido condensar su mérito para conquistarse el auditorio, renovado incesantemente; etc., etc »

MIRÓN.

Buenos Aires 17, 4 tarde.—Prenguin paciencia... á mí aquest ditxós *Chateau Margaux* també se 'm va indigestá.

BANQUELLS.

CORRESPONDENCIA

Per la present setmana preguém á nostres col·laboradors 'ns dispensin si no contestém la correspondencia, pus l' excés d' original 'ns obliga á demorarho per la setmana entrant.

S. F. C. Reus: Enviins sa direcció per lo que 'ns demana.

OBRAS DRAMÁTICAS

de D. Anton Ferrer y Codina

que 's trovarán de venta en la Administració.

DRAMAS EN 3 Ó MES ACTES Á 2 PESSETAS EXEMPLAR

Las Reliquias d' una mare	La Casa payral
Lo gat de mar	Un manresá de l' any vuit
Un gefe de la coronela	Lo punyal d' or
Lo Pajés de l' Ampurdá	Otger

PESSAS EN UN ACTE, Á 1 PESSETA EXEMPLAR

Peró	Remeys per fora	Celos d' un rey
Aucells d' América	Palos y á casa	Lo Repartidor
La perla de Badal. ^a	Castor y Pólux	Recuerdo Eterno
Las Carolinas	Los dos barbers	Suicidio sombrero
Pare y Padri	Un cop de telas	Aucells de paper

S' enviarán á fora acompanyant los *pedidos* en sellos de correo.

QUADRO D' HONOR

Llista de Srs. Corresponsals que fan lo *sort* en la administració de LA TOMASA, en realissar sos deutes.

IGNACI GUEROLA.	Kiosco de la Estació.	VALENCIA
JULIA RODRIGUEZ.	» de la Universitat.	MADRID.
JOAN RUIZ	Cobrador de contribucions.	VALLS.—Lo recomaném á l' Hisenda per la primera vacant de Cuba.
LLORENS ALONSO.	Kiosco de la Estació.	LLEIDA.

Seguirá.

POLITICA CELESTE

—La verge de la Mercè
va desbancà á santa Eularia.
Per sant Joseph, com qui ré
ara es festa extraordinaria
—¡Y volen que tinguem fé!

XARADA PERDUA

Sobre 'l padrís del costat del primer total de la Rambla de Sta. Mónica D. Dos-tres Hu va descuidarshi un portamonedas de Hu-dos y suplica al que l' haigi trobat se serveca portarlo á casa dit senyor carrer de Liástichs, n.º 100, quart pis.

Tres-dos Al que 'l porti se li darà una hu-dos de crema.

M. EMULAP.

ENDEVINALLA

Tota jo soch de marfil
sens ser bola de billar:
sense ser ganivet tallo
y sense caminar caich.

Jo fujo de la vellesa
y vaig sempre ab los infans
neixo y moro dos vegadas...

si no 'm tens, tingut m' hurás.

JOSEPH TERRI

TRENCA - CAPS

Rita Soler Plac

Formar ab aquestas lletres lo nom de tres carrers de Barcelona.

PLUMERO DE LA BLEDA

ARITMOGRAFIA

- 1 2 3 4 5 6 7.—Ciutat d' Europa.
- 1 4 3 2 5 —Nom d' home.
- 1 2 3 —Licor.
- 1 —Consonant.

SACAS.

LOGOGRIFO NUMERIC

- 4—Consonant.
- 1 8—Nota musical.
- 4 7 8—Parentesch.
- 1 2 6 8—Animal.
- 4 5 6 6 8—Part del globo.
- 6 7 4 5 4 8—Nom de dona diminutiu.
- 4 8 6 7 1 8 3—En los carruatjes.
- 1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona.
- 4 8 6 6 8 3 8—Ciutat Catalana.
- 1 2 3 4 5 6.—Ofici.
- 3 2 6 7 8—Poble de Catalunya.
- 6 7 1 8—Per Nadal n' hi ha.
- 6 5 4—Prenda pel cap en desús.

- 8 3—En las cartas.
- 3 —Consonant.

FLUVIA Y CASALS.

ENIGMA

Elena, Elisa, Ramira,
Blasa, Clara, Mónica.

Colocar aquestos noms de dona de modo que ab una lletra de cada un, y llegit de dalt á baix, formi un altre nom de dona.

V. TESRUB.

GEROGLIFICH

X
KP KP
I
LOS
KP KP
EEE

M. PALUMÉ.

SOLUCIONS

LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I.—U-ni-o.

Id II.—Pa-la.

Trenca-caps.—Capellades, Tarrasa, Figueras.

Geroglifich.—Per signos los gomosos.

Combinació doble.—va Lls

viOla
boSas
diDas
fiEra
teCla
paUla
cuBas
boAia

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSIRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. . . . . 1'50 ptas.
- Cuba y Puerto Rico id. . . . . 2 "
- Extranger id. . . . . 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña